

SAMFUND

På Amager søger de et ansvar for justitsmordet på dem selv

For amagerkanerne var deres bank lige så lokal som slagteren og bageren. Aktier var følelser og dåbsgaver til børnebørn. Da krakket kom, blev det derfor første gang i nyere tid, at almindelig småsparere mistede deres penge. I dag kæmper lokale fortsat for at placere det ansvar, de mener, aldrig er blevet placeret

af Mathias Ertmar Mencke

I et baglokale i et apotek i Tårnby bag reoler med stabler af medicin er finanskrisen ikke noget, man taler om i datid. Her sidder ejer og apoteker Peer Nørkjær. Han er en tålmodig mand.

I seks og et halvt år har han og medlemmerne af Amagerinvestor, der hovedsageligt består af lokale erhvervsdrivende og private amagerkanere, ventet på at få deres sag mod staten for retten. Retssagen burde for længst være påbegyndt, men tidligere i år blev den udskudt.

Medlemmerne bag foreningen troede tilbage i sensommeren 2010, at de var med til at redde Amagerbanken. Her tilføjede de sammen med finansmanden Karsten Ree banken knap 900 millioner kroner ved en aktieemission. Beløbet oversteg det statsjede bankaktieselskab Finansiell Stabilitets krav for at sikre bankens overlevelse. Et halvt år senere gik banken bankerot.

Det er den emission, medlemmerne i dag mener, staten aldrig burde have tilladt. Hvorfor vender vi tilbage til.

6. februar 2011

Peer Nørkjær tænker sig ubesværet tilbage til en kølig februar aften i 2011.

»Jeg lå under dynen med en bog.«

»TV Avisen kørte i baggrunden. Det var søndag. Pludselig nævnte hende værten, at Amagerbanken var gået konkurs. Jeg fik et chok. Tænkte, at det ikke kunne passe. Jeg råbte til min kone, der sad ved computeren, at hun skulle skynde sig ind på vores netbank.«

Krakket skete nogle måneder efter, at et flertal i Folketinget havde gennemført den såkaldte Bankpakke 3. Med pakken ændredes statens hidtidige garanti over for borgeren, hvis en bank skulle gå konkurs. Det betød, at almindelige indlånskunder for første gang kunne tabe penge – fremadrettet ville de danske bankkunder være sikret maksimalt 750.000 kroner. Før Bankpakke 3 var den garanti ubegrænset.

På apotekets driftskonto var der fastfrosset 1,4 millioner kroner. Det er den konto, man som erhvervsdrivende bruger til indkøb af varer og betaling af lønninger, og det er der, en forretnings indtægter sættes ind.

Det indestående på en sådan konto kan variere meget. Var krakket sket en uge senere, havde beløbet på apotekerens kontoen været op mod firedoblet. At beløbet ikke var højere,

betød, at apotekeren i modsætning til andre lokale virksomheder på Amager kunne åbne næste morgen.

Bag apotekets skranke mødte han i dage-ne efter krakket flere borgere, der alle havde tabt penge. Det var alt fra ældre damer, der havde tabt millioner, fordi de havde lagt pensionsopsparingen over i aktier, til forældre, der havde gjort det samme med børnenes børneopsparing.

Mødet med de mange 'ramte' borgerne påvirkede Peer Nørkjær. Han besluttede sig for at undersøge krakket. Han ville drage eventuelle ansvarlige til ansvar. Snart efter havde 4.000 borgere tilsluttet sig foreningen Amagerinvestor.

»Folk kom og sagde: 'Jamen, de har jo stjålet vores bank'. Det var jo alle amagerkanernes bank,« siger han.

3. generation

Deriblandt familien Thorsby. De bor i en rød muremestervilla kun et stenkast fra apoteket. Familien repræsenterer tre generationer af Amagerbankkunder. Da banken krakkede i 2011, mistede både bedsteforældrene (på begge sider), forældrene og børnene penge.

Der står et til-salg-skilt foran ligusterhækken ud mod vejen.

Hans Thorsby siger, at han og hustruen har sat huset til salg, fordi en ny boligboble lurer forude. »Boligpriserne kan ikke blive ved med at stige og stige. Det ved vi. Det minder jo om dengang,« siger han.

Hans' og hustruen Tinas forældre flyttede til Amager i 1950'erne. De blev i samme moment kunder i Amagerbanken. Hans og Tina fulgte i forældrenes fodspor, og da det blev deres tur til at låne penge, var Amagerbanken eneste alternativ.

I første omgang ville banken ikke give dem et lån.

»Min mor blev stiktosset,« husker Tina. Hun gik fluks ned i banken og brokkede sig. Og sagde, at det ikke kunne passe. Og så fik de alligevel et lån.

»Sådan gjorde man. Vi var alle på fornavn. Og banken var et sted, man lige smuttede forbi, hvis man havde et spørgsmål eller brug for hjælp. Det er ikke som i dag,« siger Tina.

»I dag ser vi ikke hinanden i øjnene. Det er mere professionelt, og man kan have ret i, at man ikke bliver så følelsesmæssigt involveret, som vi gjorde dengang. Men det handler også om tillid. Jeg vil gerne se min advokat, min læge, min mekaniker og min bankrådgiver i øjnene.«

Så sikkert som guld

Parret tænker tilbage på de tumultariske år efter finanskrisens frembrud. I 2008 vurderede det anerkendte kreditvurderingsbureau Moody, at investeringer i Amagerbanken var ligeså sikkert som at købe guld.

To måneder senere gik investeringsbanken Lehman Brothers så konkurs. Og så brød verdensøkonomien sammen.

Få dage efter Lehman Brothers' krak mødtes administrerende direktør for Amagerbanken, Knud Christensen, med Finanstilsynet, der fastslog, at investeringer i Amagerbanken var ligeså sikre som at købe guld. »Kan du huske vores sidste bankrådgiver...« spørger Hans Thorsby.

»Det var hende, der afløste Anne Grethe.« Hustruen nikker.

»Vi sad med hende, og så var det, som om vi sammen besluttede, at vi godt kunne ride den her storm af. Det handlede om følelser. Det gjorde det for mange. Det her var banken, der havde fulgt os og vores forældre gennem et helt liv. Men det er ingen undskyldning. De

kunne lokke, vise kurser og komme med tilbud, men de kunne ikke tvinge én til noget. Til syvende og sidst var det vores egen beslutning.«

De efterfølgende år modtog familien oftere og oftere breve, hvor bankrådgiveren foreslog at investere for eksempel dele af pensionsopsparingen i bankens aktier. Kursen var lav, og den ville med al sandsynlighed stige igen. Og så ville de få flere fordele, bedre renter og så videre, lød det ifølge familien Thorsby.

For Hans betød det, at han konverterede en del af sin pension til aktier. Det var en dyr lærestreg. Han tabte en betydelig del af opsparingen. Mere vil han ikke sige.

Rasmus Klump

Datteren Josephine blev tredje og sidste generation af Amagerbankkunder.

I dåbsgave fik hun en sparegris af sin mor og morfar. Den forestillede Rasmus Klump. Og på et tidspunkt blev den tung. I bunden af Rasmus Klump var der et nøglehul, som hverken hun selv eller forældrene havde nøglen til. Den havde kun én. Bankdamen.

Senere fik hun aktier i banken af sine bedsteforældre.

»Jeg tænker ikke meget over det med pengene. De befandt sig jo på en eller anden lukket

Selvfølger var der også spekulanter, men hovedsageligt var aktionærerne personer, der kærede sig om lokalmiljøet og som støttede den lokale grønthandler og bager og selvfølger også den lokale bank

Niels Mengel
Formand for Dansk Aktionærforening

konto. Men jeg ved, hvor få penge min mor-
mor og morfar havde. De lagde dem til side, så
jeg kunne få en god start på voksenlivet. Det
hele blev meget konkret, da jeg skulle lægge
et indskud til min lejlighed,« siger Josephine.

Overalt i familiens stue hænger datterens
malerier. De er inspireret af renessancen og
Den Franske Revolution. *Conquered*, står der
på et af malerierne med to adelige skikkelser,
der kunne forestille Kong Ludvig 16. og
Marie-Antoniette.

»Den gang var alt ligesom kaos,« siger Jose-
phine, der blev student tidligere på sommeren.

»Hele samfundet skulle gentænkes og byg-
ges op på ny. Det inspirerer mig.«

Forloren skildpade

Udover familien Thorsby var der omkring
55.000 aktionærer i Amagerbanken et år før
krakket. Formand for Dansk Aktionærforening,
Niels Mengel, mener, at Amagerbank-aktio-
næren som arketype er en uddøende investo-
rtype. Måske netop på grund af finanskrisen,
forklarer han.

»Selvfølgelig var der også spekulanter, men
hovedsageligt var aktionærene personer, der

*Hos familien Thorsby, som
bor i Tårnby på Amager
har tre generationer været
kunder i Amagerbanken.
De har altid opfatter
Amagerbanken som
deres bank, og da banken
krakkede i 2011, mistede
både bedsteforældre på
begge sider, forældre og
børnene penge.*

Foto: Sigrid Nygaard

*Mange småsparere og
små erhvervsdrivende
opfattede Amagerbanken
som deres bank og havde
derfor købt aktier i banken.
Derfor ramte det Amager
hårdt, da banken krakkede.
Foreningen Amagerinvestor
har 3.000 medlemmer, som
alle mistede penge under
krakket.*

Foto: Joachim Adrian/
Ritzau Foto

På Amager søger de et ansvar for justitsmordet ...

► Fortsat fra side 11

kærede sig om lokalmiljøet og som støttede den lokale grønthandler og bager og selvfølgelig også den lokale bank. Det handlede ikke kun om forretning. Man så banken som en del af lokalmiljøet og ikke en ren og skær bankforretning som i dag.»

Mengel mener, at Amagerbankens krak illustrerer, hvor galt det kan gå, når følelser og aktier blandes sammen. Han købte sin allerførste aktie i Amagerbanken og kalder den for banebrydende, når det kom til at inddrage og holde på sine aktionærer.

Han nævner de store generalforsamlinger i Bella Centeret. Aktionærerne fik forloren skildpadde og to gange snaps og sågar cognac til kaffen i de gode år.

»I dag er der heldigvis mindre Korsbæk Bank over bankerne,« siger han.

Det er Dansk Aktionærforenings jurister, der i dag hjælper foreningen Amagerinvestor med at føre deres sag mod staten. Til den første generalforsamling fik advokaterne overrakt en dåse Jaka med forloren skildpadde.

Foreningen har i dag knap 3.000 medlemmer, som alle mistede penge under krakket. I selve søgsmålet er 480 personer repræsenteret. Det var dem, der købte aktier ved den sidste emission i sensommeren 2010.

Notatet

Tidligere denne sommer blev en række daværende bestyrelsesmedlemmer i Amagerbanken frifundet for deres involvering i ban-

kens deroute. Det var netop statens finansielle skraldemand, Finansiell Stabilitet, der havde søgt topledelsen og rejst et erstatningskrav på 900 millioner kroner.

Men hvor Finansiell Stabilitet altså sagsøger tidligere bestyrelsesmedlemmer, sagsøger Amagerinvestor og foreningens 480 medlemmer Finansiell Stabilitet og Finanstilsynet, der fører tilsyn med landets banker.

For at forstå søgsmålet skal vi tilbage til foråret 2010 og et hemmeligholdt notat, der blev skrevet godt og vel ni måneder før bankens krak.

I baglokalet i Tårnby Apotek begynder Peer Nørkjær sin version af historien.

På dette tidspunkt var krisen i Amagerbanken i forvejen enorm. Men et notat, skrevet af embedsmænd i Finansiell Stabilitet viser, at situationen var meget værre end antaget.

Af notatet fremgik det, at embedsmændene vurderede, at der var behov for nedskrivninger på 1,7-2,5 milliarder kroner i Amagerbanken. Et beløb, der reelt kunne slå benene væk under banken.

En nedskrivning er det beløb, en bank forventer at tabe på dens udlån. For eksempel ved udlån til ejendomme, der er faldet så meget i værdi, at gælden bliver urealistisk at indfri.

Notatet blev videresendt til Finanstilsynet. Senere på sommeren stillede Finansiell Stabilitet krav om en ny aktieemission, der minimum skulle tilføre banken 750 millioner kroner, hvis banken skulle fortsætte sit virke.

Amagerbankens aktionærer rejste som bekendt (og stik mod forventning) de mange

millioner. Men ifølge Peer Nørkjær og Amagerinvestors søgsmål burde emission aldrig have fundet sted.

»For Finansiell Stabilitet og Finanstilsynet vidste jo, at pengene langt fra ville være tilstrækkelige for den videre drift.«

Foreningen mener altså, at staten tilbageholdt afgørende informationer for både ban-

kens kunder, aktionærer og den daværende bestyrelse, der ved et retsmøde har fastslået, at de ikke kendte til notatet.

Og måske har de en sag. Da kuratoren, Jørgen Holst, havde opgjort konkursboet, valgte han ligesom borgerne i Amagerinvestor også at sagsøge Finansiell Stabilitet og Finanstilsynet med et næsten identisk søgsmål.

Han mener også, at Finansiell Stabilitet handlede mod bedrevidende og tilbageholdt oplysninger om bankens faktiske situation for investorerne.

Spørgsmålet er selvfølgelig, hvorfor staten skulle være interesseret i at give en bank på hospice livsforlængende åndedræt?

Konspirationsteori

»Jeg nægter at tro på, at nogen ville lave sådan noget her bevidst (tilbageholde oplysninger, red.),« siger Peer Nørkjær adspurgt, om, han mener, det hemmeligholdte notat var et udtryk for forglemmelse eller måske en overlagt handling.

»Medmindre man selvfølgelig ville udover Bankpakke 1 – men det er jo en skrækkelig tanke at have...« siger han så.

Bankpakke 1 skulle stabilisere den danske banksektor efter finanskrisen. For at undgå en domino af konkurser i banksektoren indeholdt pakken en fuldstændig statsgaranti. Statsgarantien sikrede blandt andet, at bankkunder ikke ville tabe penge, hvis en bank krakkede. På den måde undgik staten en potentiel kundefulgt, der kunne lægge banker i graven.

Da notatet blev skrevet i foråret 2010, gjaldt

Jeg har ingen forventning om, at vi vinder sagen. Det er altid eliten, der vinder. Og så kan pøblen stå tilbage

Kim Lundberg Stegenborg Madsen

Selvstændig og en del af gruppesøgsmålet mod staten

Bankpakke 1 fortsat. Pakken stod imidlertid til at udløbe den 30. september og blive efterfulgt af en ny bankpakke, der ville erstatte statens hidtidige totale statsgaranti.

I Rigsrevisionens undersøgelse af månederne op til Amagerbankens krak står der, at et krak under Bankpakke 1 ifølge udregninger fra det daværende Økonomi- og Erhvervsministerium ville have kostet staten to milliarder kroner mere, sammenlignet med hvis banken gik konkurs under næste bankpakke.

14 dage før Bankpakke 1 udløb, gennemførte Amagerbankens aktionærer på opfordring fra Finanstilsynet og Finansiell Stabilitet den sidste aktieemission, der skulle sikre bankens overlevelse. Mindre end et halvt år senere er banken gået konkurs.

Apotekerens skrækkelige tanke kan altså koges ind til følgende:

Staten (Finansiell Stabilitet og Finanstilsynet) valgte at igangsætte en aktieemission, der skulle tilføre Amagerbanken 750.000 millioner kroner, til trods for at de vidste, at pengene ikke var tilstrækkelige til at sikre driften – som følge af et internt notat.

Og hvorfor gjorde staten det?

Det valgte staten at gøre, så Amagerbanken undgik at gå konkurs under Bankpakke 1, for i stedet først at gå konkurs nogle måneder senere under Bankpakke 3. På den måde ville banken gå konkurs efter den totale statsgaranti ophørte – og på den måde undgik staten at skulle tilbagebetale over en milliard kroner til bankens kunder.

I et interview til Finanswatch knap et år efter krakket indrømmede Finansiell Stabilitets direktør Henrik Bjerre-Nielsen da også, at Finansiell Stabilitets hovedmål var, at få Amagerbanken levende gennem Bankpakke 1. Om Bankpakke 2's statsgarantier så ville være høje nok til at sikre bankens overlevelse, var sekundært.

Konspirationsteorien er omstridt. Men på Amager er synspunktet stadig udbredt. Her er tilliden til systemet forsvundet.

Bilsyn

Det mener Kim Lundberg Stegenborg Madsen. Han er selvstændig inden for it-branchen og en del af gruppesøgsmålet mod staten.

»Jeg siger dig, alle erhvervsdrivende herude tabte penge på den konkurs.«

Han råber til automekanikeren fra Kastrup Bilsyn, der er ved at syne hans bil, for at bekræfte pointen.

»3.000 kroner!« svarer automekanikeren straks.

Kim Madsen griner og siger: »Der kan du bare se. Selv min datters dåbspenge røg, og det gjorde naboens børns opsparing også. Det snakkede vi om over hækken. De havde fået penge af bedsteforældrene.«

Kim Madsen havde ellers aldrig flirtet med tanken om aktier, før han overtog færens bankrådgiver. Det var hende, der gentagende gange opfordrede ham til at købe aktier. Hver eneste gang i Amagerbanken. Og hver eneste gang svarede Kim Madsen nej.

En dag blev han indkaldt til et møde i banken, hvor en ny bankrådgiver og en afdelingschef deltog. Igen var det Amagerbankens aktier, der var på dagsordenen.

Amagerbankens krak viser, hvor galt det kan gå, når følelser og aktier blandes sammen, mener Niels Mengel, der er formand for Dansk Aktionærforening, som hjælper foreningen Amagerinvestor med at føre sag mod staten.

Foto: Sille Veilmærk

»Nu kan kursen ikke falde mere,« sagde de ifølge Kim Madsen.

I alt når han at tegne aktier for over 200.000 kroner. Alle sammen i Amagerbanken. Kim Madsen købte de sidste aktier for 38.054 kroner og 17 øre efter samtale med sin bankrådgiver mindre end 14 dage før krakket.

»I min nye bank var bankrådgiveren chokeret over, at jeg havde investeret alle mine penge samme sted. De sagde, at hovedregel nummer et inden for aktiehandel er at sprede sine investeringer.«

Kim Madsen føler i dag, at han blev et offer for en usund bankkultur og dårlige rådgivere, der kun havde et sigte: at sælge aktier.

Eliten vinder altid

– Var du ikke naiv?

»Jeg synes ikke, det er fair at kalde os naive. Finansiell Stabilitet sagde, at vi kunne sikre bankens overlevelse, hvis vi samlede 750 millioner kroner i en aktieemission. Så samlede vi 900 millioner. Karsten Ree var med, og han er dygtig forretningsmand, der aldrig ville lægge 200 millioner, hvis han ikke havde en form for forsikring fra Finansiell Stabilitets side om, at det ville kunne sikre bankens overlevelse i længere tid.«

Ved Kastrup Bilsyn er Kim Lundberg Stegenborg Madsens bil snart nysynet og tilbage på vejene. Han glæder sig til, retssagen begynder. Men måske mere til, at den slutter.

Han gider i hvert fald ikke bruge meget mere af sin tid på Amagerbanken.

– Vinder I?

»Jeg har ingen forventning om, at vi vinder sagen. Det er altid eliten, der vinder. Og så kan pøblen stå tilbage,« siger han.

Tilbage i baglokalet i Tårnby Apotek siger Peer Nørkjær, at han ikke er en bitter mand. Han smiler, som han har gjort det meste af interviewet. For ham handler det ikke om bitterhed, det handler om at få placeret et ansvar.

»Folk er sgu ligeglade med, om de får penge ud af det her søgsmål eller ej. De vil bare gerne have en konklusion. Før får vi ikke ro i sindet – og det er uanset, om vi vinder, som vi tror, eller vi skulle tabe. Det handler om at sætte et sidste punktum,« siger apotekeren.

Retssagen mod Finansiell Stabilitet og Finanstilsynet begynder til foråret. Finansiell Stabilitet har i øvrigt anket frikendelsen af Amagerbankens tidligere bestyrelse.

mthiasmencke@information.dk

Læs også artikel i *Moderne Tider*, side 10-12

SERIE

Ti år i finanskrisens skygge

Den 9. august 2007 er blevet kaldt startdatoen for den finanskrisen, der udviklede sig til den alvorligste krise for verdensøkonomien i 80 år. Ti år efter krisens begyndelse er det officielle budskab, at det hele er overstået.

I denne serie ser Information på, hvad der skete i 2007, hvem der havde ansvaret, hvad krisen har kostet, hvad der er lært eller ikke lært – og om det virkelig er sandt, at det går mod lyse tider for økonomien.

Apoteker i Tårnby på Amager, Peter Nørkjær, husker stadig tydeligt den 6. februar 2011, hvor han til sin store overraskelse hørte i TV Avisen, at Amagerbanken var gået konkurs. Forinden havde han ligesom mange amagerkanere investeret penge i banken.

Foto: Sille Veilmærk